

מסורת הש"ס

א (ג'ל דמיאל, ב) נקדושין ל:א. א) נשאלתות פרשת יתרו סי' נו ח"א ער ובשר ודם ושערות וכו' (ד) ובעיור מביא בערך קלסטר בטי"ת, ס) ג'ל ודעת ובינה והשכל כך ח"א בע"י וע"ק בחוס' דבי"ק כה. ובחוס' דבי"ק קול. ובחוס' דובחיס סט: ד"ה ק"ו אכן ברור שיהי' למס' טוספתא השאלות שהעמקתי שהאס מורעת אדם שממט עור ובשר ודם וכו' וא"כ בני חלק האס נמי הוי ממשא חיה ברור בכוונת חוס' דבי"ק כה. ובשאר דוכתי, א) גבי ישנה של ע"י: סיניא, ב) יומא מז, ח) גבי ע"י יומא מז: ובחיד ותלורני חיל (מהלס יח), ט) ברכות ס. ע"ש בב"ק כה: ודף כה. ע"פ, י) בע"י ח"א חסר, יא) רש"ל ל ויקרא כ, ט כאן ממחיל הדבור וזיימני לשון מרה זיימני מן הדבור וא"כ זירמני וזירמני לשון ככ"ל, רש"ל,

 הגהות הב"ח
א) רש"י ד"ה דרך סי' לעיל י"ב נראה שהיו מדלמרי וכלשו על כרכיו כו':

 גליון הש"ס
גמ' משמש והולך. יבמות יכ ע"כ: שם חמור ג"ם לו ליששכר. בערך ערך חמרה כמח כלומר שחמור יעקב מן השדה נהק חמורו ושמעה לאה ואלה לקדמיו וקדמיו:

 הגהות הגר"א
א) גמ' ושערות. י"ב דם סי' ובינה. י"ב דעשה:

 לעני רש"י
ור"ן וי"ן. נפח. קליר"י. בחירי. דך.

 מוסף רש"י
ותורני. לשון (רות ג) וזרה אה גורן השעורים, מנכר אה הטיפה (יוחא חז), ודורותני. הזמני מן הכדור שבה (שם). שהקב"ה סייע באותו מעשה. שהקב"ה סייע שילא משס יעשכר (בראשית ל סז).

מאי קרא. דמשציעין אותו ציוס הלידה: גורך. לשון מזירות

דהיינו נדר דדמי לשצועה: **למה ולד דומה**: חגלו. כערה: רקמתי.

היינו ילירה ראשונה וכתיב בתחמיות דהיינו מדור תחמון: דרך

תשמישן. האיש פניו למטה כן זכר נולד פניו למטה ונקבה פניה

למעלה הילכך נקבה צריכה להטהפך

דהא כשהיא במעי אמה פניה למטה

כדלמרינן א לעיל ג) א) נראשו לו צין

צרכין אצל זכר אין צריך להטהפך:

קשה לאשה וקשה לולד. מפני שדר

במדור התחתון. קשה לאשה לא

ידענא למאי: זרע מלבן את הולד

מגיעוליו: מזורו. חזק וצריא: ליוס

תשעים. לשליש ימים היו חיותו: מנא

ידע. הא לא ידע אימת מעברה:

קלספר. זוי: מראה העין. שאע"פ

שנבראת העין מן האז והאס אינו

רואה מדע שגרי המה יש לו עינים

ויש לו שפתים ויש לו אזנים ואינו

רואה ולא שומע ולא מדבר: פוץ

מילחא. השלך המלח מן הצנר ושוב

אינו ראוי אלא לכלגיס כך הנשמה

היא מלח לגוף לקיימו כיון שהלכה

אז מסריה הגוף: **עולה למעלה**.

כדמני לעיל אחרונים דר במדור

העליון: כולין עולין למין אחד. זרע

המפלת חתיכה פרק שלישי נדה

לא.

האז והאס נעשין צריה אחת: **לצע**. כמה סממנין צריך לצצע שחור קליפת עץ וטחינת ריחיים של נפחים וכמה דברים וכולן נעשין שחור ואינו יכול לצצועו ציורה אחת משנים ושלשה גוונים צנים

ושלשה מקומות: **כל אחד ואחד עולה למינו**. לוצן מן האיש ושחור מן

האשה: **כי אנפס צי**. מפני שכנסת

עלי אני מודה לך שלטובתי היה: **ישז**

לו קוץ. צרגלו לאחד מהס ולא

יכול ללאת: **לצדו**. הוא לצדו יודע

שהוא נס אצל צעל הנס אינו מכירו:

ארחי. תשמיש כמו דרך גבר

צעלמה (משלי ז): **ורצע**. תשמיש

לשון לרבעה: **זויס**. ציררת צנפה

שקורין וו"ן כמו (ישעיה ז) צרחת

וצמורה: **הצדור**. קלי"ר צלע"ז:

ופורני. חסר א' ט לשון מורה:

ופאורני. לשון חגירת כח צמתים:

זירסיני. מן הצדור ואח"כ זירמני:

רציעיוסיהס. עונת תשמישן: **הוא**.

קודשא צדיק הוא סייעה שנטה

חמורו של יעקב לאהל לאה ואותו

הלילה של האחרות היה: **ולא**

פיעשו. את הדבר מנלן: **וצריס**

צנקצוס. צני לאה: **נקצוס צורדיס**.

ואת דינה צמו משוס הק דרשה

איש מזריע תחלה יולדת נקבה:

שמשדחן

- תהלים קטו ו
- גזי גורך והשליכי ושאני על שפים קדח בי מאס יי וישש את דוד עבדוהו: ירמיהו ו כט
- לא נבחר יצמני מנחך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחיות ארץ:
- תהלים קלט טו שמר פתאים יי דלותי ולי ידושיע:
- עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר: איוב ט י
- אודך על בי גרמאות נפילתי נפלאים מעשך ונפשי ידעת מאד:
- תהלים קלט יד ואמרת ביום יהואא אודך יי כי אנפת בי ושב אפך ותנחמני:
- ישעיהו יב א
- ברוך יי אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו: תהלים עב יח
- אודך ורבעי ירית וכל דרכי הסתבה:
- תהלים קלט ג ותורני חיל למלחמה בערע קמי תחתני: שמואל ב כב מ
- האל המאורני חיל וימן תמים דרכי:
- תהלים יח לג מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל חמת נפשי מות ישרים ותני אצירתי במדה:
- במדבר כג י
- וישא משילו ויאמר נאם בלעם בנ בער ונאם הגבר שהם העץ:
- במדבר כד ג
- ותא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא בי שכר שכרתי בדרךאי בני וישכב עמה בלילה הווא:
- בראשית ל טו
- יששכר חמר גרם רצין בין דמשפתיס:
- בראשית מט יד
- דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע ולדה וזכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותהה חטמא:
- ויקרא יב ב
- אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפרץ ארם ואת דינה בתו כל נפש גזיו ובנותיו שלשים ושלש:
- בראשית מו טו
- ויהיו בני אולם אנשים גברי חיל דרכי קשת ומרבים בנים ובני בנים מאה ותמישים כל אלה מבני בנימן:
- דברי הימים א ח מ

 תוס' הרא"ש
שתום העין. הוא לשון גילוי עין ולשון משנה הוא לשון גילוי ופתיחה ובמס' ע"ז כדי שישתום ויסתום ויגוף והא דרייק דנסתם עינו היינו משום דכתיב סתום לשום חרוד:

מאי קרא ^יבמע' אמי אתה גזוי מאי משמע דהאי גזוי לישנא דאשתבועי הוא דכתיב ^גגזי גורך והשליכי ואמר רבי אלעזר למה ולד דומה במעי אמו לאגוז מונח בספל של מים אדם נותן אצבעו עליו שוקע לכאן ולכאן תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון אמצעיים ולד דר במדור האמצעי אחרונים ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו לצאת מתהפך ויוצא וזהו חבלי אשה והיינו ^הדתנן חבלי של נקבה מרובין משל זכר ואמר רבי אלעזר מאי קרא ^גאשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ דרתי לא נאמר אלא רקמתי מאי שנא חבלי נקבה מרובין משל זכר זה בא כדרך תשמישו וזה בא כדרך תשמישו זו הופכת פניה וזה אין הופך פניו תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים תשמיש קשה לאשה וגם קשה לולד אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד אחרונים יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך נמצא הולד מלובן

ומזורי תנא המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים מנא ידע אלא אמר אבוי *משמש והולך ^דושומר פתאים ה' תנו רבנן ^ושלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו ^זעור ובשר א) ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח וגשמה ^חוקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים ^טובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא ושדי בשרא לכלבא דרש רב ^יחיננא בר פפא מאי דכתיב ^יעושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה ספק משתמר ספק אין משתמר ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה פתוחה ופיה למטה ומשתמר דבר אחר אדם נותן חפציו לכף מאזנים כל זמן שמכביד יורד למטה ואילו הקב"ה כל זמן שמכביד הולד עולה למעלה דרש רבי יוסי הגלילי מאי דכתיב ^אאודך ה') על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשך וגנפשי יודעת מאד בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן זרעונים בערונה כל אחת ואחת עולה במינו ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה וכולם עולין למין אחד דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה כולן עולין לצבע אחד ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה כל אחת ואחת עולה למינו דרש רב יוסף מאי דכתיב ^גאודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שייצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגדף לימים שמע שטבעה ספינתו של חבירו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב ^העושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר בנסו דריש רבי חנינא בר פפא מאי דכתיב ^וארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנת מלמד שלא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שזורה בבית הגרנות נוטל את האוכל ומניח את הפסולת כדרבי אבהו ^זדרבי אבהו רמי כתיב ^חותורני חיל ^טוכתיב ^יהאל המאורני חיל אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע זיריתני וזורתני דרש רבי אבהו מאי דכתיב ^{יב}מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתו טהורים וקדושים יציץ בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב ^{יג}נאם הגבר שתום העין והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב ^{יד}וישכב עמה בלילה הוא מלמד שהקב"ה סייע באותו מעשה שנאמר ^{טו}יששכר אמר רבי ^{טז}אמי אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקבה שנאמר ^{טז}אשה כי תזרע וילדה זכר תנו רבנן בראשונה היו אומרים אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי צדוק ופירשו ^{טז}אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפרץ ארם ואת דינה בתו תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים ^{טז}ויהיו בני אולם אנשים גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני בנים אלא מתוך שמשדחין